

הוֹכַן ע"י כּוֹכַל עֵינַן הַדָּף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.il

מנחות דף צז.

שולחן העשוי מסוגי עץ כדלהלן, וציפהו אבן, האם ציפוי מבטלו מלקבל טומאה?

מכילי מסמס ועצי שיטים ¹	מכילי אכסלגוס	
לא מבטלו	מבטלו	לריש לקיש
מבטלו	מבטלו	לרבי יוחנן

מנחות דף צז:

מהו השינוי בשיעורי מדות האמות המזבח² לג' האוקימתות דלהלן?

גובה / כניסה דקרנות	כניסה דסובב	גובה / כניסה דיסוד	
באמה בת שש	באמה בת שש	גובה : באמה בת חמש כניסה : באמה בת שש	לאוקימתא א' ³
גובה : באמה בת שש כניסה : באמה בת חמש	באמה בת חמש	גובה : באמה בת שש כניסה : באמה בת חמש	לאוקימתא ב' ⁴
גובה : באמה בת חמש כניסה : באמה בת חמש / שש	באמה בת חמש	גובה : באמה בת חמש כניסה : באמה בת שש	למסקנא ⁵

¹ הקשתה הגמי' דלמה לן למימר דשולחן של מקדש מקבל טומאה משום שמגביהים אותו לעולי רגלים ואינו כלי העשוי לנחות, תיפוק ליה שמקבל טומאה מחמת ציפוי. ואמרה הגמי', וכי תימא דעצי שיטים חשיבי ככלי מסמס שלא בטלים לציפויים וכו'. [רק שכאן הוא בהיפך שבכלי מסמס אם אינם בטלים לציפוי האבן שלהם הוא סיבה לקבל טומאה, ובשולחן של מקדש הוא להיפך שאם אינו בטל לציפוי שמזהב הוא סיבה שלא יקבל טומאה].

² גובה המזבח לכו"ע היה עשר אמות, והיה בחלוקה כדלהלן: אמה ראשונה היתה אמת יסוד (ושם היתה כניסה אמה), ומשם עד הסובב היו חמש אמות (והיתה עוד כניסה אמה), ומהסובב עד הקרנות היו ג' אמות, ועוד אמה קרנות - סך הכל י' אמות.

³ והדרשה: מחיק האמה [יסוד] ועד אמה רוחב [סובב] - באמה בת חמש, דהיינו גובה אמת יסוד ועוד ה' אמות שעליו עד הסובב - כל ו' אמות אלו היו באמה בת ה', סך הכל הם ל' טפחים. ומאמת סובב עד סוף הקרנות היו ד' אמות באמה בת שש, שהם כ"ד טפחים. סך הכל גובה המזבח נ"ד טפחים. והקשתה הגמי', דלפיי' חצי המזבח הוא כ"ז טפחים, ושם חוט הסיקרא להפריד בין דמים עליונים לתחתונים, וא"כ איך כתוב גבי עולת העוף שאם עשאה הכהן תחת רגליו אמה אחת כשר, [דהיינו שהכהן עומד על הסובב שהוא בסוף אמה ששית ויכול לתת לדמים העליונים עד אמה תחת רגליו], הרי אמת סובב נמצא בטפח ה' מהריצפה וטפח הכ"ז שהוא אמצע המזבח הוא רק ג' טפחים פחות מהסובב, ואיך אמר שיכול לתת אמה תחת רגליו, דאפי' אם נאמר שהכוונה באמה בת ה' טפחים, אכתי הוא נותן ב' טפחים מתחת לאמצע המזבח.

⁴ ודריש לכל הפסוקים של חיק האמה [יסוד] ואמה רוחב [סובב] וגבולה אל שפתה [קרנות], שמייירי לגבי הכניסות שהם היו באמה בת ה' טפחים, אבל י' אמות גובה של המזבח היו באמות בנות ו' טפחים. באופן שאמצע המזבח הוא בטפח ה' והסובב שהוא בגובה ו' אמות מהריצפה הוא בטפח הל"ו, וכשנותן אמה תחת רגליו הוא בדיוק טפח ה'. אלא שהקשתה הגמי', שא"כ איך אמרינן שאורך ורוחב המזבח הוא ל"ב אמה, ומקום המערכה הוא כ"ד על כ"ד אמות, דמילא אם הכניסות הם באמות בנות ו' טפחים, שפיר, דבי' אמות כניסת היסוד מכאן ומכאן, ועוד בי' אמות כניסת הסובב מכאן ומכאן, ועוד בי' אמות של הקרנות מכאן ומכאן, ובי' אמות של הילוך הכהנים על המזבח מכאן ומכאן, יחד הם ח' אמות [ההבדל בין כ"ד ל"ב הניל]. אבל אם נאמר שאמות הכניסה של יסוד וסובב וקרנות הם של ה' טפחים, הרי שו' אמות מתוך הח' הניל הם רק בנות ה' טפחים [שהם חמש אמות בנות ו'], ולא נחסר מהל"ב הניל אלא ז' אמות של ו', ומקום המערכה לפיי' הוא כ"ה על כ"ה.

⁵ למסקנא העמידה הגמי' דקרא דחיק האמה זה יסוד - קאי על גובה היסוד, ואמה רוחב [סובב] קאי על כניסת הסובב, וגבולה אל שפתה [קרנות] קאי על גובה הקרנות, כל ג' אלו היו באמה בת ה'. ולפיי' נמצא גובה המזבח נ"ח טפחים, ואמצעו הוא בטפח הכ"ט, וגובה הסובב הוא ל"ה טפחים מהריצפה - אחר שש אמות שה' מהם הם אמות בנות שש ועוד אמת יסוד בת חמש. ונמצא שכשהכהן עומד על אמת הסובב שהיא בטפח הל"ה מהריצפה, ונותן באמה שתחת רגליו - הוא הטפח הכ"ט - זה בדיוק אמצע המזבח.